

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2012 m. birželio 15 d.

Minime Gedulo ir Vilties dieną

Vėl kartu minime Gedulo ir Vilties dieną, vėl mintimis grįžtame į Antrojo pasaulinio karo laiką, kai Lietuva dvejus metus iš eilės patyrė pačius skaudžiausius išgyvenimus. 1940-ųjų birželio 15-oji: sovietų ultimatumas, pirmosios aukos, okupacija. 1941-ųjų birželio 14-oji: masiniai trėmimai, tūkstančiai aukų.

Šiandien, žvelgiant iš istorinės distancijos, kyla ne tik nuoskuda, bet ir klausimas: kodėl 1941-aisiais okupantai taip karštligiškai stengėsi kuo greičiau ištremti kuo daugiau Lietuvos žmonių? Kodėl, užuot skyrė dėmesį, kaip skelbėsi, kovai prieš grėsmingają nacių Vokietiją, jie taip įnirtingai kovojo prieš Lietuvos mokytojus ir ūkininkus, karininkus ir studentus. Atsakymas tik vienas: baimė. Jie bijojo, kad Lietuva jau kitoja, kad 1940-ieji nepasikartos, ir kad atsiradus menkiausiai galimybei, tauta ir valstybė gins savo laisvę bet kokia, kad ir gyvybės, kaina. Istorija rodo, kad vėliau taip ir įvyko.

Sie žmonės buvo prievara atskirti nuo Tėvynės, tačiau dvasia liko Lietuvoje ir žadi-

no kovai čia likusiuosius. Ir jeigu Lietuva po penkiasdešimties metų vis dėlto laimėjo istorinę bylą, tai – ir neabejotinės dvidešimtojo amžiaus vidurio aukų nuopelnas.

Todėl Birželio 14-oji mums visada reikš gedulą, pri-mindama tautos netektis, tūkstančius paaukotų gyvenimų, sulaužytų likimų. Tačiau kartu tai visada reikš ir Viltį – tą, kuri mus stiprina ir telkia šiandien, tą, kuri ruseno ir pačiai tamsiausiais Lietuvai laikais. Viltį, kuri veda į tiesą, Viltį, kuri nugali baimę ir melą.

Nuoširdžiai lenkuosi, pagerbdoma vardus ir atminimą visų, kurie šią Viltį savo gyvybės ar savo likimo kaina paverė tikrove, kurie pasiaukojo dėl savo tautos ir valstybės. Mes, Lietuvos žmonės, savo išėjusiems gentainiams linkime: Amžinoji šviesa Jums tešviečia. Tešviečia visiems Laisvės kovotojams dieviškoji Amžinoji šviesa, kartu – mūsų dékingumo ir pagarbos šviesa. Tešviečia ir teapšviečia mūsų istorijos skaudulius, kartu – mūsų Viltį, visų laikų Lietuvos laisvęs Viltį!

Irena Degutienė,
LR Seimo Pirmininkė

Mielieji,
Prasminga, bet iki šiol suniku minėti datas, kurios lietuvių tautai tragedių skaudžios. Tokia diena yra ir Birželio 14-oji – Gedulo ir Vilties diena. Nors praėjo septynios dešimtys metų, ji skaudi visai Lietuvių: prievara buvo išvežta daug šviesuolių.

Tačiau Birželio 14-oji – netik tautos Gedulo, bet ir Vilties diena. Vilties išgyventi, Vilties sugrižti į Tėvynę, Vilties išvysti savo artimuosius. Viltis palaikė tremtinius ir politinius kalinius sunkiausiais, juodžiausiais jų gyvenimo metais, suteikė jėgų ir tvirtybės. Jie sugrižo – gyvi ir mirę, kad atgultų amžinojo poilsio savo žemėje. Sugriždami parsivežė ir juos palaikiusią Viltį. Viltį, kad Birželio 14-osios įvykiai nebepasikartos, bus mažiau juodų gedulo dienų, daugiau gėrio ir šviesos.

Savo darbais, iniciatyvomis pateisinkime jų Viltį, kad atminimas Žmonių, kurie paaukojo gyvybę dėl Lietuvos neprisklausomybės, niekada nebus užmirštas.

Pagarbiai –
Seimo narė, prof. Vida
Marija Cigrijienė

Svarbus susitikimas su LR Prezidente Dalia Grybauskaitė

Birželio 8 dieną Lietuvos Respublikos prezidentūroje įvyko Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos bei Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio vadovybės susitikimas su Prezidente Dalia Grybauskaitė, kuriame dalyvavo šio susitikimo iniciatorius LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jakučionis, valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas, valdybos pirmininko pavaduotojas dimisijos kapitonas Antanas Lukša, valdybos narys, atkurtos Tauro apygardos partizanų vadavas dimisijos kapitonas Vytautas Raibikis, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio pirmininkas, dimisijos pulkininkas Jonas Čeponis, atkurtos Didžiosios Kovos apygardos vadavas dimisijos kapitonas Augustinas Švenčionis.

Prezidentė malonai nustebino gražiomis gėlių puokštėmis pasiseivindama šiaisiai metais jubiliejų šventuojantį P. Jakučionį ir gimimo dienos proga šių eilučių autorių.

Negalima užmiršti Prezidentės pasakyti mums, liki-

LPKTS ir LLKS vadovai su LR Prezidente Dalia Grybauskaitė
mo broliams ir sesėms, svarbių žodžių: „Esate sunkaus ir sukreciančio laikotarpio liudytøjai. Jūsų išgyventa patirtis yra neįkainojama žmogiškumo ir patriotiškumo pamoka. Tai pavyzdys, kad praėjus visus skaudžius išbandymus galima išlikti žmogumi, širdyje išsaugoti viltį ir meilę Tėvynei. Jūsų dėka šiandien mūsų tautos istorija yra gyva“.

LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jakučionis ir kiti susitikimo dalyviai pristatė Prezidente mums rūpimus Lais-

ės kovų įamžinimo, šalies gyvybos finansavimo, kariuomenės rezervo rengimo, jau nuolių apmokymo, Saulių sąjungos materialinės bazės stiprinimo ir kitus klausimus, taip pat pateikė pasiūlymus bei sprendimo būdus.

Šalies vadovė patikino, kad ir toliau nuosekliai laikysis pradėtų darbų tēstinumo minėtose ir kitose srityse.

Susitarta ir dėl kito LPKTS vadovybės susitikimo su Prezidente, kuris turėtų įvykti rudenį, jau po rinkimų į Seimą.
Edvardas STRONČIKAS

Okupacija, genocidas, gedulas ir Viltis

Birželio 14-oji – Gedulo ir Vilties diena,
Birželio 15-oji – Okupacijos ir genocido diena

Pasaulinė revoliucija ir genocido nusikaltimai

„Rusijos komunistų siekiai visą laiką buvo agresoriški ir griaunamieji. „Visų šalių proletarai, vienykite“ yra oficialus, valstybinis jų šūkis. Jis rašomas ant pinigų, vėliavų, herbų, laikraščių... Žodžiu, tas posakis laikomas kažkuo esminiu. Bet ką tai reiškia – juoda ant balto – sugriauti visą pasaulį, o ant griuvėsių patiemis įsiviešpatauti. Užmaskuotai tai vadinama pasaulyne revoliucija“.

Pateikiamas ištraukos iš ižanginio straipsnio, išspausdinto 1942 metų leidinyje „Lietuvių archyvas. Bolševizmo metai.“ Pirmaisiais sovietinės okupacijos metais masiniai civilių gyventojų areštai ir trėmimai visuomenėje kėlė siaubą ir šoko būseną. Pailstai apie komunizmo statybą jau negalėjo paslėpti genocido ir teroro politikos.

Tautų išnaikinimo planas

„Bolševikai, įsibraudami į Pabaltijo kraštus, puikiai žinojo, kad čia jų niekas nelaukia ir kad tuose kraštuose jie nerastinkamo pritarimo nei savo idėjoms, nei savo gyvenimo formai. (...) Siekdami savo tikslų bolševikai supratato, kad, pirmiausia, jiems reikia susidoroti su užgrobtųjų kraštų gyventojais ir juos galima greičiau visiškai sunaikinti, nušluojant nuo žemės paviršiaus. (...) Lietuvoje jau 1940 metų liepos 7 dieną buvo parrentas pirmasis masinių areštų planas, kuris buvo įvykdytas naktį iš liepos mėnesio 11 į 12 dieną, – teigia V. Radzevičius savo straipsnyje „Pabaltijo tautų išnaikinimo planas.“

Prasidėjo Antrasis pasaulinis karas

Vokiečių Vermachtas 1941 metų birželį ištūmė iš Lietuvos Raudonąją armiją. Sukilėlių nuo okupantų išlaisvintame Kaune J. Brazaičio

vadovaujama Laikinoji Vyriausybė paskelbė atkurianti Lietuvos Respublikos Nepriklausomybę, tačiau naujasis okupantas jos nepripažino.

Pasikeitus okupantui, atsirado reali galimybė nušvieti bolševikų vykdyto genocido nusikaltimus. Ta tema buvo išleista nemažai knygų, nušviečiančių raudonojo okupanto padarytus nusikaltimus, pavyzdžiui, 1942 metais plk. J. Petručio „Kaip jie mus sušaudė“. Šiame straipsnyje pateiktos citatos iš dr. Jono Matošo rašinio „Bolševizmo esmė“, išspausdinto „Lietuvių archyvo“ I tome 1942 metais.

Galvojantieji buvo negaištant nušluoti

„Žymiausi bolševikų vadai visą laiką su ypatinga aistra ēmė pernelyg garbinti darbininkus ir valstiečius, t.y. liaudį, dar teisingiau, prastus žmones. Dėl ko? Mat šie, kaip bėmokliai, aklai vykdė užsispyrusių vadovų norus ir jų sufabruotas programas. Vadinas, galvojantis visuomenės klodas nuo žemės paviršiaus buvo nušluotas visai sąmoningai.“

Raudonajai armijai okupavus Lietuvą, Kremliaus komandiravo į Vilnių savo emisarą G. Dekanozovą, pagalkurio muziką klausniai tripleno sniečkai, paleckiai ir visas tuntas smulkesnio kalibro kolaborantų. Marionečių veiklos laisvė buvo griežtai reguliuojama trumpučiu pavadeliu, kurio vieną galą laikė antras „rajkomparsėkas“, beveik visais atvejais – rusų tautybės.

Sovietams labai rūpėjo teigiamą propagandą

„Ypatingai globojami žurnalistai, rašytojai ir įvairiausi sričių menininkai. Mat jų dirbamas darbas lengviausiai gali būti nukreiptas į propagandą.

(keliamai į 3 psl.)

Šiomis dienomis Vyriausybės kancleris Deividas Matulionis nusistebėjo, kad Vakarų sostinėse Lietuvos neprilausomybės siekiai suprantami daug geranoriškiau, negu Lietuvoje.

Pagal kanclerio asmeninę patirtį bet kurioje Vakarų Europos sostinėje pasakius, kad 70 procentų elektros Lietuva importuoja, o dujų tiekimas šimtu procentų priklausomas nuo monopolinio tiekėjo, pritarimas dujų terminalo ir atominės elektrinės statybai gaunamas automatiškai: suprantame, kad tokia padėtis yra visiškai nenormali, netoleruotina; suprantame ir skatiname Lietuvos ambicijas siekti energetinės neprilausomybės statant SGD terminalą ir atominę elektrinę ir taip atsikratyti išlaikytinės ir provincialios atsilikėlės energetikoje statuso.

Tačiau Lietuvoje – tiksliau, ne žmonių Lietuvoje, bet viešojoje erdvėje, tarp kalbančių galvų televizorių ekranoose – įvairūs ekspertai, interesu grupių lobistai, patys interesu grupių lyderiai, kai kurios žiniasklaidos priemonės stropiai sudarinėja vaizdą, jog šalis stačiai purtosi Visagino atominės elektrinės, dujų terminalo, „Gazprom“ atskyrimo nuo dujų per davimo tinklų konkrečiai ir energetinės neprilausomybės siekio apskritai.

Galima pagalvoti, kad atsilikeliška prilausomybė nuo monopolinių vienos konkretios kaimyninės valstybės tiekimą turi kažkokią narkomaniską prigimtį – laimingi „pasodinti“ ant dujų ir elektros adatos nežiūrime į kainą (didelę), norime sėdėti ant adatos amžinai ir nieko nekeisti, antraip prasideda prilausomybės traukuliai.

Tenka tik spėlioti, kiek šiam prilausomybininkų chore yra nuoširdžių balsų – sążiningai žalių, tačiau toną akivaizdžiai diktuoja dainuojuantys ne savo balsu užsakomi žalieji.

Tai jau tradicija – žaliųjų sajūdis Lietuvoje istoriškai paūmėjo tik du kartus. Ir abu kartus, kai kilo grėsmė energetinei prilausomybei nuo vienos gretimos valstybės – pirmą kartą stabdant Būtingės terminalo projektą, antrą kartą dabar, kai VAE ir SGD terminalų projektaidaro realūs.

Kadangi jau viešai žinoma, kad ūmiai pažaliausį buvusį prezidentės spaudos atstovą Liną Balsį nebrangiai (100 tūkst. Lt) nusipirkо bendrovė „Achema“, laikas plačiau pasvarstyti vienos konkretios

gretimos valstybės energetinių interesų advokatų kainas, uždarbius ir apskritai šios paslaugų rinkos perspektyvas.

Tarp prisiekusių energetinės neprilausomybės priešninkų galima būtų išskirti du ryškesnius darinius – nuogą dujinį interesą („Lietuvos dujos“, „Dujotekana“, didžiausia dujų vartotoja „Achema“) ir žaliojo verslo lobistai. „Achema“ priklauso ir pastariesiems: prie Amžiną atilsj Bronislovo Lubio deklaravo interesą vėjo energetikai ir, bent jau lig šiol, varė nuosekliai propagandą ir prieš VAE, ir prieš permainas dujų sektoriuje, ir prieš SGD terminalą.

Žalioji energetika Lietuvoje per Liną Balsį, Ramūną Karbauskį, Žiemelių klaną ir geriausią Lietuvos lobistų dešimtuko atstovus Seime „koziruoja“ ekologine nekaltybe – kokie, girdi, mes „teisingi“, kokie mes už švarią, žalią, ekologiškai tyra Lietuvą.

Visa tailabai gražu, kol nepateikiamas žaliųjų ne itin mėgiamas klausimas – kiek tai kainuos vartotojui? Ir kol nepateikiamas žaliųjų labai labai nemėgiamas klausimas: o kiek jūs – žaliosios nekaltybės – iš to uždirbsite? Mokesčių mokėtojų pinigų uždirbsite?

Bet, atrodo, kad žaliojoje energetikoje nekaltybės šiek tiek mažiau, negu Sauliaus Stomos suvedžiotojos žaliose akyse. Vėjo jėgainių interesų grupė, išskaitant įmones, turinčias tiesioginius ryšius su vienos gretimos šalies energetinėmis bendrovėmis ir jų dukterinėmis bendrovėmis Lietuvoje, pirmiausia siekia riebiai uždirbtį pardavinėdami mokesčių mokėtojų pinigais subsidijuojamą vėjo pagamintą elektrą.

Šiam siekiui greičiausiai neabejingo ir stambiausi Lie-

tuvo žemvaldžiai Ramūnas Karbauskis bei Žiemelis Jaunesnysis. Jie būtų sunku neparaudus neigti galimybę užsidirbtį iš žemės, skirtos vėjų jėgainių parkams. Matyt, iš čia buvusios Valstiečių liaudininkų partijos ir Žiemelio Vyresniojo entuziazmas žlugdyti VAE statybą stumiant referendumo idėją Seime.

Žiemelis Vyresnysis niekada nepasižymėjo skrupulingumu balsavimuose dėl Jaunesniojo interesų Seime, o dėl buvusios Valstiečių liaudininkų partijos šiek tiek apmaudu. Partija atstovauja ūkininkams, kuriems viena skaudžiausiai spręstinė problema yra vis griežtėjantys hiperžali (ir hiperbrangūs) Eu-

ropos Sajungos aplinkosauginiai reikalavimai, tačiau partija ima ir pažaliuoja taip pat ūmiai, kaip Linas Balsys.

Keista matyti, kaip kažkada iš Ignalinos atominės kaimynystės prakutusios Ignalinos meras, patyręs ir rimtas politikas Bronis Ropė ignoruoja VAE atnešamas galimybes rajono verslui ir naujas darbo vietas, vietoj to uoliai dalyvauja vajuje prieš VAE – kitaip sakant vajuje už R.Karbauskio banko saskaitos padidėjimą jo žemėse pačius gaivesniams vėjeliui.

Niekas nedraudžia prasmanyti pinigų, tačiau tai – dar ne viskas. Kadangi Lietuvoje dėl palyginti nestiprių vėjų jėgainių darbo vidurkis apie 25 procentus, vėjo jėgainės negali gaminti vadinamosios bazinės elektros energijos, todėl tarnauja tik kaip papildomas elektros energijos šaltinis. Tuo tarpu bazinė elektros energija, nestatant atominės, būtų gaminama dujinėse jėgainėse. Iš to sekā grubi kaip vinis išvada – vėjininkų interesai sutampa su konkretios kaimyninės šalies dujininkų interesais laikyti Lietuvą ant dujinės priklausomybės adatos.

Interesų sutapimą pabrėžia ir ta aplinkybė, jog vėjininkai kažkodėl nekovoja už dujų terminalo statybą ir per davimo sistemos nuosavybės atskyrimą dujų sektoriuje.

Priešingai, didžiausia dujų vartotoja Lietuvoje „Achema“ veikė prieš, nors pagal normalią verslo logiką turėtų būti suinteresuota nuo rinkos atvėrimo pingančiomis dujomis. Negi žaliajam lobui nereikia pigių dujų iš kitur, o reikia brangių dujų iš konkretios kaimyninės šalies. Jeigu tai verslo logika, prašome mesti akmenį...

Koks būtų šitos „logikos“ rezultatas? Elektros ūkyje siekiama sužlugdyti savos generacijos pajėgumą (VAE) kūrimą ir išlaikyti monopolinių tiekimą iš vienos konkretios kaimyninės šalies. Jei vystoma sava generacija, pagal šią „logiką“ tai turi būti maksimaliai brangiai – gaminanti elektrą iš vėjo ir dujų. Bet kuriuo atveju tai reiškia aukščiausią įmanomą kainą vartotojui – kaip dabar yra su dujomis, kai mokame daugiau negu vokiečiai, ir bus su elektra, jei nepastatyse VAE.

Ar turi toks mastymas perspektyvą, kai pasaulyne vyksta skalūninių dujų revoliucija? Kai spaudoje pilna analitikų komentarų apie

liūdnas „Gazprom“ – senamadiško, iki revoliucionio (skalūnų revoliucijos prasme) monopolininko – ateiti.

Vienas gerai informuotas Lenarto Merio konferencijos Taline dalyvis sako, kad „Gazprom“ vadovybėje vyrauja „agresyvus nesigaudymas“ pasaulio dujų situacijoje: bendrovės vadai nesuvokia skalūnų dujų reikšmės ir suskystintų dujų transportavimo galimybės atsiradimo pasekmį tradiciniams dujų verslui (anksčiau buvo: nutiesi vamzdži ir turi, o dabar dujas galima pristatyti bet kur, kur stovi SGD terminalas).

Ar mūsų vėjiniai-dujiniai interesantai taip pat tikisi kartu su „Gazprom“ atsitverti nuo likusio pasaulio ir įsivaizduoti, kad savo garde galima plėsti vartotojus nerealiomis dujų kainomis, kurias laisvasis pasaulus baigia pamiršti?

Kaip šitų interesų orkestras groja Lietuvos viešojoje erdvėje? Žiemelis Vyresnysis Seime transliuoja prakalbas apie į atominę prazūtį tempiamą Lietuvą ir organizuoja atominę žlugdantį referendumą. Jam į talką skuba R.Karbauskio pažaliavę valstiečiai liaudininkai su meru B.Rope, o L.Balsys perka apklausą, pagal kurią 65 procentai Lietuvos žmonių yra prieš VAE statybą – perka su „Vilmorūs“ vadovo Vlado Gaidžio dalyvavimui apklausos rezultatų pristatymu spaudos konferencijoje.

Apklausos klausimuose (kaip ir siūlomų referendumų) niekas nesiūlo žmonėms rinktis tarp brangesnės žaliosios energetikos ir pigesnės branduolinės – su visais jų privalumais ir trūkumais. Niekas taip pat neklausia, ar tu prieš VAE net ir tuo atveju, jei nepastatyta VAE atveju vartus dviejų nesaugų atominų elektinių statybų Baltarusijoje ir Kaliningrade. Niekas taip pat neklausia, ką labiau nori: ar vėjo jėgainės už lango, ar atominės elektrinės Visagine.

Apklausų rezultatai priklauso nuo klausimų, ką liudija ir „Factum“ apklausa, kurioje atominės statybai prikaria 46 procentai, o „Spinner“ apklausoje 80 procentų pasisako už energetinę neprilausomybę.

L.Balsio samdytas „Vilmorūs“ pasižymi ypatingu sugebėjimu klausimus užduoti taip, kad per kiekvienus rinkimus TS-LKD laimi vos ne dvigubai to, ką išklausia „Vilmorūs“, o pastarojo meto Viktoro Uspaskicho reitingai

pučiasi tiesiogiai proporcinių baisybėms buhalterių liudijimuose Darbo partijos juodosios buhalterijos byloje.

Vienas dienraštis užsiminė, kad ne taip seniai viena Lietuvos specialioji tarnyba viename uždarame aukštose vykdomosios valdžios institucijos posėdyje pasidalijo slapta informacija, kad viena konkreti kaimyninė šalis per kelias konkretias lietuviškas reklamos agentūras į Lietuvos žiniasklaidą investavo konkreti pinigų sumą (kalbama apie dešimtis milijonų litų) labai konkretiam tikslui siekti – žlugdyti VAE statybą, nuosavybės atskyrimą dujų sektoriuje ir SGD terminalo statybą – kitaip sakant, žlugdyti energetinės neprilausomybės politiką ir ginti energetinę prilausomybę nuo konkretios kaimyninės šalies.

Idomu, kodėl ši informacija slapta?

Estijos specialiosios tarnybos tai sužinoję, paskelbtų kitą dieną, kaip padarė per Edgara Savisaaro skandalą: labai konkretiai įvardijo sumas, kurias jis gavo iš vienos konkretios kaimyninės šalies. Lietuvoje néra baimės, kad tokie dalykai būtų skelbiami, ir ta dalis žiniasklaidos, kurioje galėjo nusėsti investicijos prieš energetikos neprilausomybę, matyti sąžinės graužatim nesiskankina.

Kokia čia graužatis, jei pavyzdži rodo L.Balsys, vienos konkretios kaimyninės šalies ambasadoriaus vakarienį partnerė Birutė Vėsaitė, Seimo atstovas geriausią Lietuvos lobistų dešimtuke, mūsų didžiausiai žemvaldžiai ir abejotino nuoširdumo žalieji. Prieš energetinę neprilausomybę kovoja daug skirtingų interesų, o tikslas vienas – palikti Lietuvą nuo konkretios kaimyninės šalies prilausomybės atsilikelių kategorijoje.

Realiai tai reiškia, jog siekiama apginti socialdemokratų pusdykiai atiduotą „Gazprom“ dujų tiekimo monopoliją Lietuvos, o sužlugdžius VAE projektą atidaryti varatus dviejų ne japoniškų atominų jėgainių statybai Kaliningrade ir Baltarusijoje. Lietuvos vartotojas bus paliktas su aukščiausiomis dujų ir elektros kainomis Europoje dviejų pavojingų atominų apsupstyje – ir tai vadinas žalioji energetika?

LPKTS valdybos posėdis

Birželio 9 dieną LPKTS valdyba surengė eilinį posėdį.

Organizacinius klausimus aptarė LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jakučionis. Jis priminė apie LPKTS ir filialų archyvą, „Tremtinio“ ir LPKTS išleistų knygų skaitmeninimo svarbą, paragino kuo skubiau išleisti atnaujintą LPKTS adresų ir telefonų knygelę bei pasiūlė išleisti Eglės Wittig-Marcinkevičiūtės straipsnių, skelbtą „Kultūros baruose“, knygelę.

Povilas Jakučionis, komisijos dėl Sovietų sajungos okupacijos žalos atlyginimo narys, pasakojo, kad jau įvyko du komisijos posėdžiai. Tačiau kol nepadarytos išvados, nieko konkretiai pasakyti negalima. Realiausias būdas atlyginti okupacijos padarytą žalą – individualūs ieškiniai.

LPKTS pirmininkas informavo, kad gegužės 26 dieną Alytuje įsteigta Tremtinį ir partizanų palikuonį asociacija. „Geriau, kad šie jauni žmonės būtų įsilieję į mūsų Jaunesnių kartos komiteto veiklą,“ – svarstė P. Jakučionis. LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas ragino neatstumti naujai susikūrusios organizacijos narių, bendradarbiauti.

LPKTS valdybos pirmininkas apžvelgė valdybos darbą. Kalbėta su Švietimo ir mokslo ministerijos atstovais dėl LPKTS išleistų knygų pardavimo Lietuvos mokykloms. Jis pasidžiaugė birželio 8 dieną įvykusiu susitikimu su Lietuvos Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaitė (apie susitikimą skaitykite „Tremtinyje“) bei Savivaldybių seniūnų asociacijos pasiūlymu dalyvauti bendruose projektuose.

Valdybos pirmininkas E. Strončikas informavo, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai jau atiduotas projektas dėl vyresnio amžiaus žmonių veiklos rémimo, tikimės gauti finansavimą, kaip ir praėjusiais metais. Jau parengti Kauno Rezistencijos ir tremties muziejaus duojifikacijos dokumentai. LPKTS pastatas V. Putvinskio gatvėje toliau bus nuomojamas.

LPKTS valdybos pirmininko vaduotoja Jūratė Marcinkevičienė sakė, kad įregistruotas LPKTS Molėtų filialas ir suvažiavimo medžiaga.

Posėdyje patvirtinti LPKTS valdybos ir tarybos reglamentai. Aprobuotas suvažiavimo reglamentas. Jį nutarta teikti LPKTS suvažiavimui.

LPKTS Šiaulių apskrities koordinatorius Algirdas Šapoka informavo apie Šiaulių apskrities LPKTS filialų būklę. Pagrindinė problema, varžanti filialų veiklą – finansai. Lengviau turintiems daugiau nario mokestį mokančių narių ir kuriems padeda savivaldybė. Aktyvūs Šiaulių apskrities filialai: Šiaulių, Joniškio, Kuršėnų, Radviliškio, taip pat pajėgus Pakruojo filialas, nors jo veiklos visiškai neremnia savivaldybę. Sunkiausia Naujosios Akmenės filialo padėtis.

LPKTS Edvardas Strončikas kvietė filialus nebijoti rašyti projektus, aktyviai dalyvauti įvairiose finansinėse programose.

Buvo aptarti įvykę renginiai – LPKTS Jaunesnių kartos sąskrydis ir žygis Priskėlimo apygardos partizanų takais. Už puikiai suorganizuotą žygį ir jaunimo patriotinį ugdymą įteikta padėka LPKTS Šiaulių filialo pirmininkei Valerijai Jokubauskienei.

Artimiausi įvyksiantys renginiai: birželio 16 dieną Ukmergėje – dainų ir poezijos šventė „Leiskit į Tėvynę“, liepos 14 dieną – „Tremtinio“ 1000-ojo numerio šventė ir rugpjūčio 4 dieną – sąskrydis „Su Lietuva širdy“ Ariogaloje.

„Tremtinio“ redaktorė Jolita Naučikienė patikslino, kad „Tremtinio“ 1000-ojo numerio išleidimo šventė įvyks liepos 14 dieną 12 valandą Kauно karininkų ramovėje. Tą dieną bus pristatyta ir jau spaudai parengta knyga „Tremties vaikai“, kuriai aktyviai aukoja visas Lietuvos žmones, ir nuoširdžiai padėkojo visiems aukotojams.

Valdyba nusprendė kitą kartą susitiki prieš „Tremtinio“ šventę – liepos 14 dieną 9.30 valandą.

„Tremtinio“ inf.

„Susitarkime“

Birželio 6 dieną Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė Seime perskaitė savo metinį pranešimą. Kaip niekad ši kartą ji nesusilaikė paprastai negailimos kritikos nei iš politikų, nei iš politologų. Prezidentė nebuvo kritikuojama dėl pozicijos užsienio politikoje neturėjimo ar dėl to, kad neskyrė pakankamai dėmesio kultūrai. Atrodo, kad politinės scenos personažai galiausiai susitaikė su lakonišku ir griežtu mūsų Prezidentės tonu, kai viskas pasakoma tiesiskai, nevyniojant į vatą ir nedarant jokių reveransų įvairaus plauko galingesiemis.

Tiesa, žiniasklaida, pastaruoju metu tarsi godus katinas, stebintis kiekvieną judesį, pabrėžė, kad Prezidentė savo kalboje „palaidojo A. Kubiliaus Vyriausybę“. Nors šito niekur savo kalboje nepasakė. Tiesiog pasakė, kad „po rinkimų naujo premjero lauksiu ne tik su ministrių pavardėmis, bet ir su tėstiniu sutartų darbų sąrašu“. Tai nereiškia, kad naujuoju Ministru premjeru negalėtų vėlapti net ir nepopuliarių, bet šaliai išgyventi reikalingų sprendimų autorius A. Kubilius. Tai tereiškia, kad kas ketverius metus, keičiantis Seimo sudėčiai, yra formuojama ir nauja Vyriausybė su nauju vadovu. Minėta D. Grybauskaitės frazė greičiau yra perspėjimas tiems, kurių naujo politinio sezono metu iš jos gauti tik naujų postų palaiminimą – tokie labai klysta. Ji reikalaus ir pradėtų darbų testinumo. Tai tarsi pažadas ir toliau būti reiklia bei aktyviai tvarkyti Lietuvos reikalus.

Vis tik iš šių kartų Prezidentės kalba padarė savo efektą. Kalba iš tiesų labai stipri, pataikiusi į patį aktualiausią mūsų valstybės gyvenimo etapą. Ji kvietė visą Lietuvą atsakomybės ir vienybės. Kalbos moto galėtų būti: „Susitarkime“ . „Vienvėlė ir gebėjimas susitarti“ , „neatsisakykime ir nestabdykime“ , „nustokime trypčioti ir blaškytis“ , „apsispręskime ir sutarkime“ . Štai tie imperatyvai, kurių dominuoja jos kalboje.

Galima būtų pamanyti, kad tai nurodymai seniesiems ir naujiesiems politikams, kurie rudenį išrinkti į naujajį Seimą, vystys tolimesnę mūsų valstybės raidą. Bet tai tik dalis tiesos. Iš tiesų Prezidentė kreipėsi į visus Lietuvos žmones, griežtai ragindama balsuoti ne kas trečią, bet kiekvieną: „Po kelių mėnesių laukia apsisprendimas, kam patikésime valdyti šalį artimiausius ketverius metus. Čia sutarti turėtume dėl vieno, kad į rinkimus eisime visi, o ne kas trečias. Ir nepaliiksime kitiems spręsti savo ateities“. Atkreiptinas dėmesys, kad šia fraze Prezidentė neatskiria savęs nuo visų rinkėjų, nekelia savo instituto aukščiau visų, o traktuoją save, kaip visos tautos dalį.

Susitarimas šiomis sunkiomis Lietuvai dienomis yra neįtiketinai svarbus ir reikalingas. Išgyvename ypatingą valstybės laikotarpį, nes kaip tik dabar Lietuva ryžtingai deda teisinius pamatus savajai energetinei neprieklausomybei. O tai, suprantama, ypač netinka trečiosioms, ne ES valstybėms, kurios nenori iš savo įtakos paleisti nei Lietuvos, nei kitų dviejų mū-

sų Baltijos sesių: Latvijos bei Estijos, nei prarasti milijardinių pajamų, kurias, naudodamiesi plėškiškų monopolistų sąlygomis, susirenka iš energetinio sektoriaus ir gabenasi vagonais iš Lietuvos. Susitarimas ir vienybė dabar, šiomių dienomis, Lietuvai yra reikalingi, kaip oras ir vanduo. Bet jų pasiekti kaip tik dabar beveik neįmanoma, nes čia, Lietuvoje, užvesti galingai finansuojami propagandiniai ir kitokie mechanizmai, kad tik Lietuvos nepaleisti iš savujų godžių naugę. Belieka tikėtis, kad šalies Prezidentės autoritetas bent kiek padės mums susitelkti ir susivienyti.

Savo kalboje be šių klausimų D. Grybauskaitė didelį dėmesį skyrė ir teisingumui.

„Dažniausiai mus visus pasiekiantis žmonių skundas: „Néra teisybės“. I prezidentūrą per metus kreipėsi beveik septyni tūkstančiai žmonių – kas antras dėl įvairių teisėtvarkos institucijų darbo. Viena vertus, džiaugiamės pažanga, kuriant teisinę valstybę, kita vertus, abejojame valstybės gebėjimui užtikrinti teisingumą. Visuomet palaikiau ir palaikysiu ieškančius tiesos. Tačiau niekindami valstybę, keikdami jos teisėsaugą ir įstatymus, vykdymadi tik savo teisingumą, tiesos nerasisme“, – sakė šalies Prezidentė.

Ji tvirtino, kad teismai keičiasi. Sakė, kad per trejus metus „teisėjų mantijos jau nuvilkto“ tuzinui teisėjo vardo nevertų asmenų, o teisingumo vykdyti atėjo 72 nauji žmonės, su kuriais asmeniškai ji susitiko. Taip pat šalies vadovė pabrėžė, kad šiemet pokyčių teismuose atneš pradėjusi realiai veikti teismų vadovų rotacija: keičiasi net 30 įvairaus lygio teismų vadovų.

Gera žinia ir buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniam, štai jau daug metus susartinių siekiantiems, kad teismai atsivertų visuomenei. Pasak Prezidentės, pirmas žingsnis žengtas – visuomenės atstovais papildytos prokurorų atrankos ir veiklos vertinimo komisijos.

„Nesukeliant suirutės teismų sistemoje, visuomenės atstovus būtina įtraukti ir į teismų darbą. Nauda šiuo atveju būtų abipusė: teismams – priėžiūra iš šalies, visuomenėi – galimybė pažvelgti į procesus iš vidaus. Šių projektų parengimas buvo ir išlieka vienu svarbiausių Vyriausybei keltų teisėtvarkos srities uždavinį“, – sakė D. Grybauskaitė.

Pradėtas reikliai ir rimtai, šių metų Prezidentės metinis pranešimas baigtas taip pat reikliai, tačiau optimistiškai.

„Prieš pat parlamento rinkimus Lietuvos olimpinė rinktinė keliaus į Londono olimpines žaidynes. Kiekvienas neš tiktai Trispalvę. Be jokių politinių spalvų ar atspalvių. Sieks pergalių Lietuvai, povieną ar komandoje. Sutarkime ir mes, kad visų pirma aukščiausiai nešime iškélé šalies ir mūsų žmonių interesus. Kad dešine ar kaire kelio puse eisime ta pačia kryptimi.

Gali sportininkai, įrodykime, kad galime ir mes!“ – ragino Lietuvos Prezidentė.

Ingrida VEGELYTĖ

Okupacija, genocidas, gedulas ir Viltis

(atkelta iš 1 psl.)

Dėl to bus suprantama, jei rašytojai, žurnalistai ir artistai turi dešimtūkstantines mėnesines pajamas. Žinoma, nuo jų lūpų nenuineina Markso, Lenino, Stalino ir viso legiono smulkesnių komunistelių vardai.“

Sovietmečiu kompartijos lyderis, politbiuro nariai kaip šventieji buvo šlovinami oficialios propagandos. Tačiau apie okupaciją ir genocido politikos akcijas: gyventojų masinius trėmimus, masines žudynes, nei žurnalistai, nei politikos lyderiai neužsimindavo, tarsi jų visiškai nebubo. Okupanto propaganda ištisai buvo rams-toma melu bei klastotémis.

„Lietuvių archyvo“ tikslas

„Žurnalotikslas – dokumentuotai, faktų šviesoje iškelti ir parodyti tikrąjį bolševikų (...) veidą, koks jis buvo, kaip reiškėsi, kaip norėjo pasireikšti Lietuvoje ir kaip buvo priešintasi bei kovota. Taippat parodyti, kaip buvo žalotas, ardytas ir sugriautas visas mūsų gyvenimas, o jo vieton nieko neduota. Iš visur jau buvo pradėjės rodyti, kaip ir bolševikų tėvynėj, bado, skurdo ir negirdėto despotizmo siaubas.“

Du „Lietuvių archyvo“ tomų byloja apie pirmosios sovietinės okupacijos metais Lietuvoje padarytus genocido nusikaltimus.

Edmundas SIMANAITIS

Kvintologija ar pentalogija?

„Sibiro Alma Mater“ – šiuo pavadinimu per kelerius metus (2005, 2007, 2009) iš Šiaulių epicentro po Lietuvą pasklido trilogija, it mozaika sudėliota iš prisiminimų, kuriuos raše ištremtieji lietuvių inteligenčiai, pajavirindami leidinį savo kūrybos eileraščiais, piešiniais, brėžiniais, nuotraukomis...

Per ketvirtą ir penktą „Sibiro Alma Mater“ tomo pristatymą (2012 metų gegužės 19 dieną) LPKTB valdybos pirmininkas Vytas Miliauskas tą knygą išleidimą metaforiškai pavadino „dvynukų gimimui“. Ir čia pat sutriko – kaipgi dabar vadinti tą „daugiavaikę šeimą“? „Gal kvintologija?“ – ekspromtu sufleravo muzikos srities atstovai. „Gal pentalogija?“ – siūlė nusimanantieji apie sudurtinius tarptautinius žodžius... Knygų serijos „Sibiro Alma Mater“ sudarytojui ir leidimo koordinatoriui Romualdui Baltučiui, inžineriui kibernetikui, buvusiui tremtinui, šis darbotvarkėje nenumatyta knygų pristatymo momentas sukėlė ironišką šypseną: visur būdamas matematiškai tikslus svarbiausia „krikštynų“ dalyką – vardą – pražiopsojo.

Pagrindinės dalies akcentai

Knygų dvynių „krikštynose“ dalis elementų – tradicinai. Tai visų susirinkusiuų giedamas Lietuvos himnas. Tai tylos minutė išėjusiesiems ten, iš kur negrįztama, pagerbti. Tai Šiaulių vyskupo generalvikaro kunigo dr. Sauliaus Matulio nuoširdus sveikinimo žodis su dar nuoširdesniais Dievo palaimos vienims palinkėjimais. Daug gražių padėkos žodžių bendrautoriams ir įdomių pastebėjimų išsakė šventės svečiai: TS-LKD Šiaulių skyriaus pirmininko pavaduotojas Tomas Petreikis ir Trečiojo amžiaus universiteto Panėvėžio fakulteto dekanas doc. dr. Algimantas Bučiūnas. Šiaulių Medelyno pagrindinės mokyklos šeštakės Nerišė Gudmonaitė ir Kamilė Šilinskaitė meniniu eileraščiu iš „Sibiro Alma Mater“ skaitymu išryškino minties svarbą, ritmą ir rimą skambią dermę ir atskleidė savitą kūrybos tremties tema grožį. Eileraščių skaityti mergaitės pasiprašė pačios, niekieno neraginamos – pakako R. Baltučio per knygos pristatymą mokykloje pakvietimo.

Padėkos

Šiaulių universiteto bibliotekos direktoriė Gražina Lamanauskienė, kiekvienos buvusių tremtinių knygos pristatymo visuomenei ar moksline-praktinės konferencijos tremties tema aktyvi dalyvė,

Knygų serijos „Sibiro Alma Mater“ sudarytojas Romualdas Baltutis sulaukė nuoširdžių padėkų

Petrauskui, „Misija Sibiras“ dalyviam Kristinai Medžiausytei ir Arnui Marcinkui, straipsnių autorei pirmakursei Eglei Skiparytei visam gyvenimui liks gražiu prisiminimu LPKTB valdybos pirminkninko Vyto Miliausko įteik-

Sveikiname

Tavo gyvenime visko buvo,
nes visko reikėjo,
Tenekyla šiandien abejonės –
Gal ne taip, gal geriau būt galėjo –
Buvo tai, kas privalejo.

Garbingo 75-ojo gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname Danutę BUITVYDIENĘ. Linkime geros sveikatos, prasmingų gyvenimo metų ir Aukščiausiojo globos.

LPKTS Kretingos filialas

Padėka

Dėkojame paaukojusiems knygos „Tremtiesvaikai“ leidybai:
Zitai Bagdonienei – 100 litų,
Izabelei Cepaitienei – 10 litų,
Adelei Kazlauskaitei – 100 litų,
Alfonsui Litinskui – 20 litų,
Algirdui Jonui Kujeliui – 20 litų,
Gražinai ir Kazimierui Kuzminskams – 100 litų,
Janinai Balčiūnienei – 20 litų,
Boneventūrai Gulbinienei – 30 litų,
Juozui Mikalčiui – 30 litų,
Donatui Mikalčiui – 40 litų,
Bronai Gontarskienei – 10 litų,
LPKTS Radviliškio filialui – 100 litų.
LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas

Kad pajustume savo tautos didingumą ir jo nepamirštume

(Tėvas Stanislovas)

Šis yra puokštė išreiškė padėką visiems buvusiems tremtiniams, padovanoju siems bibliotekai savo kūrybos knygų, albumų. Puokštė įteikta R. Baltučiui – simboliskai ji buvo skirta ir kiekvienam bendraautorui.

Šiaulių universiteto vardu už nuolatinę paramą renkant ir ruošiant leidybai prisiminimus, „Sibiro Alma Mater“ sudarymą, šiu leidinių pristatymą visuomenei ir jaunimui prof. Teodoras Tamošiūnas įteikė padėkas Stanislavai Staškuvienėi, Vytui Miliauskui, Algimantui Lelešiui, Vytautui Smidriui, Petru Katiliui, Romualdui Baltučiui. Padėkos įteiktos Vilniaus tremtinių ir politinių kalinių choro „Laisvė“ ir Šiaulių tremtinių ir politinių kalinių choro meno vadovams Broniui Jankauskui ir Rasai Gašiūnienei. Taip pat apdovanoti: Aldona Traškinienė, Eduardas Manovas, Romas Rutkauskas. Jie savo kūrybiniais darbais: piešiniais, nuotraukomis, apybraižų ciklu, ne tik praturtino penkiatom, bet ir formavo „Sibiro Alma Mater“ įvaizdį, darė ši leidinių patrauklų skaitytojams.

„Sibiro Alma Mater“ serijos viršelių autorei dailininkai Vigitai Juodvalkienei, mokytojai Linai Liakšienei, partizanų bunkeriu tyrinėtojams Aistei Čepulytei ir Gediminui

tos padėkos, knygos ir LPKT bendrijos garbės nario ženklielai. Tokia netikėta staigmena, kad praėjus pirmam nuostabos sumišimui, imi galvoti apie dosnų atlikto darbo įvertinimą. Gal ir gerai... Menu, kaip viename susitikime su buvusiais tremtiniais taip įsi jaučiau iš jų prisiminimus, taip susitapatinau su bendru emociniu fonu, kad nė nepastebėjau, kaip išsprūdo žodžiai: „Mes, tremtiniai...“ Sakinio nebaigiau. Atsiprašiau. Aš – jokia tremtinė, tik kartu išgyvenanti jų skausmą... Taigi LPKTB garbės nario ženklielis ne tik įvertinimas, pasidžiavimas, bet ir savita projekcija.

Išskirtiniai šventės dalyviai

Atskirai dėmesi norėčiau skirti „Sibiro Alma Mater“ knygos pristatymo šventės dalyvių grupei iš Pamario krašto. Tai Šilutės rajono Gardamų pagrindinės mokyklos atstovai, matyt, nuo pirmoko iki dešimtoko. Jie kartu su Vilniaus tremtinių ir politinių kalinių chorū „Laisvė“ kilo į sceną giedoti Lietuvos himną. Jie Šiaulių universiteto Baltajoje salėje šventės dalyviams dainavo apie laivus, apie gimtąją kalbą...

Kaip buvusi mokytoja, vi durinės mokyklos direktoriė, stebėjau mokinius iš Garda-

nam (pavardė neviešinta) Šilutės rajono (gal nuo Gardamų) verslininkui. Tai Jis ne pagailėjo dalelės savo įmonės pelno ir kiekvienos rajono mokyklos bibliotekai padovanajo po „Sibiro Alma Mater“ penkiatom. Mokiniai iš Gardamų pagrindinės mokyklos vyko į Šiaulių tos dovanos bibliotekoms parvežti, kartu su buvusiais tremtiniais išklausyti šv. Mišių Kryžių kalno vienuolyno koplyčioje, giedoti giesmių Maldų kalne.

Gerbiamasis Verslininke,

jaunieji Pamario krašto pa-

siuntiniai dainavo dainą „Ši-

lutės vaikai“. Jie tikrai garsia-

na ši vardą. Ačiū Jums! Ačiū

jų Mokytojams! Ačiū jų Tē-

vams!

Muzikinis preliudas į skaitymą

„Sibiro Alma Mater“ ketvirtame (Ave, vita!) ir penktame (Post Tenebras Lux!) tomuose pristatoma sudėtinga tēstinė tema – gyvenimas tremtyje, gyvenimas ir darbas grįžus iš tremties, mintys apie praeitį ir dabartį. Knygos pristatymas – ne konferencija, todėl nekalbėta nei apie turini, nei apie autorius, nei apie temas ar potemes. Didžiajų šventės dalį skambėjo dainos. Jau Vilniaus tremtinių ir politinių kalinių choro „Laisvė“ dalyvavimas išsky visus nuteikė rimčiai. O kai skausminga širdgėla išsiliejo dainos „Paskutinis birželis“ melodija, ne vieno buvusio tremtinio ir to siaubo ne patyrusio žmogaus skruostytlių nuslydo ašara.

(keliamas į 5 psl.)

Kad pajustume savo tautos didingumą ir jo nepamirštumė

(atkelta iš 4 psl.)

Nejučiom daugelis prisi-minė „Sibiro Alma Mater“ aprašytą pasakojimą apie tenykštęs valdžios draudimą lietuviams vakarais dainuoti: dainų graudumas perdėm neigiamai veikiąs vietinius gyventojus!

Dalios Grinkevičiūtės grožinės literatūros ir dokumentinės knygos „Lietuviai prie Laptevų jūros“, vengro Vladimiro Rott prisiminimų knygos „Nepasiduoti likimui“ mažasis triumfas Europoje ir JAV, Rusijoje.

Lietuvoje nevienareikš-

Egidijaus Vareikio požiūri į nuoširdžią „Sibiro Alma Mater“ globą patarimais, ilgesnėmis konsultacijomis, konkretiai veiksmais. E. Vareikis – buvusių tremtinį vaikas, gimus ir augęs portretinėje Lietuvoje, todėl be jaudulio negali kalbėti apie

Koncertavo Šilutės rajono Gardamų pagrindinės mokyklos mokiniai

Silutiškių moksleivių dainos taip pat darnaiai atliepė knygų pristatymo šventės temą. „Nemunais į laisvę“ melodija klausytojų akysė bemat virto ištisomis knygos eilutėmis, kuriose bendraautorai pasakoja apie nenumaldomą Tėvynės ir ten likusių artimųjų, draugų ilgesį, eilutėmis, kuriose pasakojama apie nevalingai krypusi žvilgsnį ten, kur vakarais leidžiasi saulė, ten, kur Lietuva. „Sibiro Alma Mater“ puslapiuose – ne vien istorinė praeitis. Cia keiliamos ir šių dienų požiūrio į tremtį bei tremtinius (dabar tinė nesuvoktū ir nesuprastū tremties priežasčių ir pasekmių) problema. Atrodo, kad jos specialiai buvo sutelktos moksleivių dainoje „Žmonės“. Faktas, kad nei muzikos, nei žodžių autorai nežinomi (tarsi kolektyvinė kelių kartų kūryba) kaip tik pabrėžia gilią dainos mintį – kvietimą kiekvienam šalia esančiam niekur ir niekada nebūti abejingam.

Per knygos „Sibiro Alma Mater“ pristatymą priimtas kreipimasis į Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministrą, prašant pritarti nuomonei, kad nors po vieną „Sibiro Alma Mater“ knygos komplektą turėtų kiekvienos Lietuvos aukštostosios mokyklos bei gimnazijos biblioteka.

„Kad pajustume savo tautos didingumą ir jo nepamirštumė,“ – tai Tėvo Stanislovo argumentas, raginant rūpintis prisiminimų apie tautos Golgotos kelią išsaugojimu.

Nuostata padėti

Tokiais žodžiais galima įvardyti Lietuvos Seimo nario

mių vertimų sulaukusios knygos „Tarp pilkų debesų“ autorė R. Šepetys, lankydama si mūsų šalies mokyklose, stebėjosi, kad jaunuolius mažai domina tremties tema. Galima daryti prielaidą, kad ši istorinė tema mūsų mokyklose dėl objektyvių ar subjektyvių priežasčių yra aplista, palikta be priežiūros.

Patrys istorijos liudininkai – buvę tremtiniai, rezistentai, politiniai kaliniai, pastebi būtinybę pasirūpinti, kad 1940–1952 metų šeimų išgyventa kančia ir sukreciantis Lietuvos tragiškumas nedingtū šiam skubos, globalizacijos, vartotojų kultūros ir dorovių vertybų krizės chaose.

Išleidus „Sibiro Alma Mater“ trilogiją manyta, kad užbaigtas medžiagos tremties ir rezistencijos temomis rinkimas ir sisteminimas. Ta proga net kryžius pastatytas.

Šiandien turime „Sibiro Alma Mater“ pentalogiją. Jos sudarytojas atkakliai tvirtino, kad padėtas taškas. Tačiau gegužės 19-ąją R. Baltutis nebeatrodė toks kategoriskas – matyt, nuslinko didžiųjų rūpescių debesys. Norisi tiketi, kad po metų kitų rinksimės naujus vardus „Sibiro Alma Mater“ šeimai gausinti – šeštajam, septintajam ir tolimesniems tomams.

Doc. dr. Irena RAMANECKIENĖ

Atminimo renginiu pagerbta tremtinė Dalia Grinkevičiūtė

Kauno Eigulių mikrorajonas pasižymi garbiu žmonių vardais pavadintu gatvių ir mokyklų gausa, savitą kultūrinę aplinką ir švenčių tradicijas pamažu įgaunantia Čečenijos aikštę. Eigulių kapinėse palaidota ir tremtinė,

Dalios Grinkevičiūtės atminimą pagerbė Kauno Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Vitebsko filialo vedėja Rita Noreikiėnė, „Lapteviečių“ draugijos pirmininkas Jonas Markauskas, leidyklos „Naujasis lankas“ vadovas Vidmantas Zavadskis ir Seimo narys prof. Arimantas Dumčius

Renginio dalyviai

Dalios Maciukevičienės nuotr.

Pranešimą apie D. Grinkevičiūtė skaitė bibliotekos filialo vedėja Rita Noreikiėnė. Ji aptarė pirmuosius masinius 1941 metų trėmimus, tremiamujų socialinę sudėtį, trėmimų vietas, Dalios Grinkevičiūtės biografiją, perskaitytė kelias ištraukas iš jos knygos „Lietuviai prie Laptevų jūros“.

„Lapteviečių“ draugijos vadovas Jonas Markauskas savo kalboje dar sykį nušvietė Dalios Grinkevičiūtės likimą nežmoniškos šiaurės Jakutijos tremties kontekste. Jis prisiminė, kad ir po baisios pirmosios žiemos Laptevų tremtinį gyvenimas gerėjo ne valdžios, o tik pačių žmonių dėka. Prie skaudžių lietuvių tautos birželių Jonas Markauskas prisyrė ir 1942-ųjų birželio parabaią – būtent tada dalis Altajaus tremtinį buvo išsiusti į tolimąjį šiaurę.

(keliamas į 7 psl.)

Iš kartos į kartą...

Birželio 5 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos atstovai: LPKTS pirmininko pavaduotojas Antanas Lukša, Kauno filialo valdybos pirmininkas Juozas Savickas ir valdybos nariai: Regina Kazlauskienė, Vaclovas Sakalauskas, Kazimieras Beniulis, apsilankė VŠĮ Kauno miesto Julijanavos katalikiškoje vidurinėje mokykloje, kur susitiko su mokyklos vadovais ir moksleiviais.

Su Kauno miesto Julijanavos katalikiškos vidurinės mokyklos bendruomenė bendradarbiauti pradėta nuo praėjusių metų birželio, kai mokyklos bendruomenė – direktorius V. Zuzevičius, mokytojai ir mokiniai, nusprenādė sutvarkyti 1990 metais šalia Kauno geležinkelio stoties, ant kalno, paberiant ištremtuosių, buvusio politinio kalnio Pijaus Krušinsko pastatyta ąžuolinį kryžių, jo aplinką, pasodinti gėlių. Birželio 7-ąją prie kryžiaus įvyko renginys, skirtas 1941 metų didžiojo trėmimo 70-mečiui, kurioje dalyvavo ir LPKTS Kauno filialo nariai ir mokyklos bendruomenė.

Ši kartą mokykloje buvo parengta labai įdomi susitikimo programa. Mokyklos direktorius Viktoras Zuzevičius trumpai apžvelgė mokyklos istoriją ir apibūdino toliemesnės veiklos gaires bei mokymo proceso ypatumus. Po to erdvioje auditorijoje LPKTS nariai susitiko su moksleiviais ir mokytojais. Po trumpos pažinties, moksleiviai, pasiskirstę į penkias

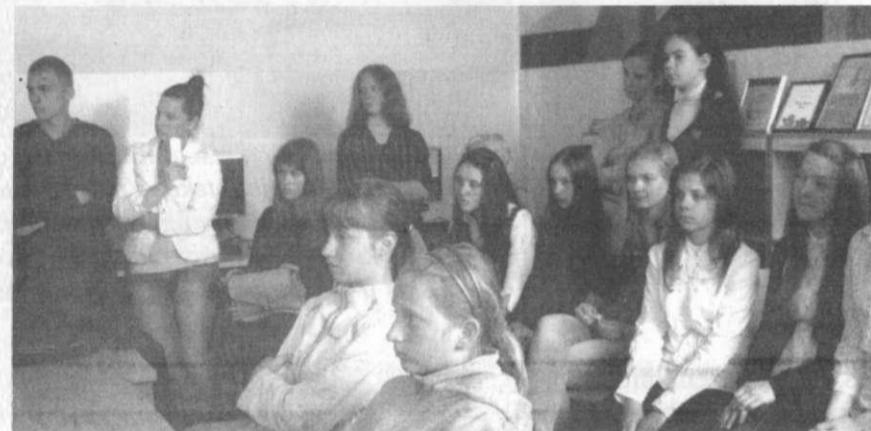
grupes, kartu su mokytoju į grupę pakvietė po vieną svečią ir išsivaikščiojo į atskiras klasės ruošti iš anksto numatytos programos „Lagaminas“. Tariamojo lagamino simbolinį turinį turėjo sudaryti daiktai, mintys bei palin-

ne atributika šias eiles moksleivai užrašė ant „vatmano“ ir tą eksprontu paręngtą stendą perdavė į mokyklos muziejų.

Mokyklos direktoriui nuo LPKTS Kauno filialo buvo įteikta knyga „Partizanų

LPKTS Kauno filialo nariai su Julijanavos katalikiškosios vidurinės mokyklos vadovais ir moksleiviais

kėjimai, kokių prireiktų tremtyje esantiems ar tremiamiams giminėms, artimiesiems. Kiekviena moksleivių grupė kartu su mokytoju ir svečiu ant didelio popieriaus lakšto išprasmino savo sumanymus, ir po valandos visiems bendrai susirinkusiems paitekė savo darbo rezultatus.

Susitikimo metu buvo parodyti Petrašiūnų kapinėse įrengto Juozo Savicko atnešti „Kančių memorialo“ vaizdai. Juos komentavo memorialo autorius, architektas Vaclovas Sakalauskas. V. Sakalauskas perskaitė ir savo eilėraštį „Prie memorialo“. Sukomponuodami su tauti-

Motinos“ su vardiniu užrašu bei Juozo Lukšos-Daumanto knyga „Partizanai“. Moksleiviams buvo perduota įvairių knygų ir kitų dovanų. Susitikimas praėjo labai kūrybingai ir šiltai.

Atsisveikindami su vaikais ir mokyklos vadovybe, LPKTS atstovai pasižadėjo pratęsti abipusį bendradavimą, o direktorius ir mokytojai svečiams palinkėjo sveikatos ir jėgų į jaunimo gretas nešant patriotinį auklėjimą, propaguojant dvasinę stiprybę ir skleidžiant žinias apie Lietuvos partizanų kovas.

Vaclovas
SAKALAUSKAS

Kviečiame aplankyti svetainę www.lpkts-siauliai.lt

Informacinės technologijos atėjo į mūsų gyvenimą. Jaunimas be kompiuterių jau nebemoka dirbti ir gyventi. Vyresnioji karta kompiuterių prisijaukina pamažu. Bet ir mes jau mokame skaityti interneto puslapius, galime susirasti reikiamą informaciją, pasikalbėti su artimaisiais ar parašyti elektroninį laišką.

Birželio 2 dieną gausus siauliečių ir svečių iš Alytaus,

Klaipėdos, Biržų, Vilniaus, Kauno ir kitų LPKTS filialų keliavo „Partizanų takais“ po Priskėlimo apygardą. Žygio įspūdžius ir nuotraukas sudėjome į mūsų puslapį: www.lpkts-siauliai.lt. Prisijunkite ir dar kartą pakeiliausite po šiaurės Lietuvą, pamatysite pažystamas vietas ir veidus. Jeigu nekeliate kartu, bent virtualiai galėsite pakeliauti ir aplankyt

ti pagarbos ir atminimo vertas vietas.

Šiaulių filialas savo svetainę sukūrė labai nesenai. Ji veikia nuo 2012 metų vasario mėnesio. Čia mes pateikiamė informaciją ir nuotraukas apie mūsų nuveiktus darbus. Pasakojame ką veikame ir kuo gyvename. Kviečiame ir jūs į svečius.

Stanislava
STAŠKUVIENĖ

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių

Į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tėsinys)

Juozas Adomaitis, g. 1909 m. (po mirties), partizanas, Šiaulių aps. Radviliškio valsč. Priskėlimo apyg. Žalioji rinktinė 1944–1948 m.

Juozas Kapliauskas, g. 1926 m. (po mirties), partizanas, Alytaus aps. Alytaus valsč. Daičiavos apyg. 1945–1946 m.

Alfonsas Kirtiklis, g. 1922 m. (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Liudvinavo valsč. Tauro apyg. Vytauto rinktinė A. Liudžiaus būrys 1945-01-1945-04.

Juozas Kolis, g. 1908 m. (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Liudvinavo valsč. Tauro apyg. A. Liudžiaus būrys 1945-01-1945-04.

Teofilis Liutkevičius, g. 1923 m. (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Marijampolės valsč. Lito būrys 1945-1945-04.

Juozas Mačiulis, g. 1930 m. (po mirties), partizanas, Panevėžio aps. Troškūnų valsč. Vyčio apyg. 1947–1952 m.

Juozas Mockevičius, g. 1918 m. (po mirties), partizanas, Šakių aps. Kriūkų mstl. 1944–1945 m.

Jonas Morkūnas, g. 1930 m. (po mirties), partizanas, Alytaus aps. Varėnos valsč. Daičiavos apyg. Vytenio tėvynėja Genio būrys 1951–1952 m.

Vladas Murauskas, g. 1920 m. (po mirties), partizanas, Vilnius aps. Keturių rinktinės Tauro apyg. Vytauto rinktinė 1947–1949 m.

Algirdas Padolskis, g. 1929 m. (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Gyiškių k. Kėkštų būrys 1949–1950 m.

Jonas Prūsaitis, g. 1914 m. (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Liudvinavo valsč. 1945-01-1945-04.

Antanas Sabalys, g. 1910 m. (po mirties), atsargos kariuomenės, Šaulys, Vilnius 1931–1941 m.

Vytautas Sadauskas, g. 1925 m. (po mirties), partizanas, Alytaus aps. Varėnos valsč. Dainavos apyg. Šarūno rinktinė Genio būrys 1948–1952 m.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siųsti adresu: Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Prezententai į kario savanorio ar Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje".

2012 m. birželio 15 d.

Atminimo renginiu pagerbta tremtinė Dalia Grinkevičiūtė

(atkelta iš 5 psl.)

Nemažai vietos savo kalboje J. Markauskas skyrė D. Grinkevičiūtės atsiminimui išleidimo istorijai – tiems keiliams, kuriuos reikėjo praeiti, kol rankraščiai pateko į leidėjų rankas: vieni slapčia perduoti į užsienį, kiti atkasti iš žemės, iššifruoti, treti surasti po daugelio metų užsilikę pas žmones Maskvoje. Ne kartą to vakaro pasisakymuose skambėjo žmonių, daugiausia talkinusiu jamžinant Dalios Grinkevičiūtės palikimą – Aldonos Šulskytės, Kazio Sajos – vardai.

Knygą „Sibiro vaikai“ trumpai pristačius Vidmanto Zavadskio žodžiai, iš Dalios Grinkevičiūtės atsiminimų sudarytas skyrius „Le-

do vaikai“ yra viena jautriau- sių šios knygos vietų. Beje, tarp vakaro dalyvių buvo ir vertėja Živilė Gimbutaitė iš Kalifornijos, šiuo metu verčianti knygą į anglų kalbą.

Žodži taré ir buvęs Vorkutos politinis kalinys, Zanavy- kų bendrijos pirminkas, kultūros istorikas Albinas Vaičiūnas. Jis atsiminė, kad 1988 metais pirmasyk pa- skelbus Dalios Grinkevičiū- tės atsiminimui ištraukas „Pergalės“ žurnale, į Vilniuje įsikūrusi Martyno Mažvydo bibliofilų klubą paskaityti šiuos prisiminimus buvo pa- kvieistas Kazys Saja. Taip Vilniaus bibliofilai vieni iš pirmųjų plačiau sužinojo apie šią autorę ir jos kūrybą.

Dalios Grinkevičiūtės pa-

veikslą spalvingomis gyveni- miškomis detalėmis papildėjos artimieji – pusserė prof. Dalia Baliutavičienė. Profe- sorė pasakojo apie giminaitės, krikšto mamos, vaikystę bei svarbiausius gyvenimo pomėgius, taip pat apie mažiau pagarsintus žmones, kurie padėjo grįžus iš tremties. Keletą prisiminimo žodžių taré ir Živilė Ascilienė.

Pasibaigus oficialiai renginio daliai daugelis pasiliuko pa- sišnekučiuoti. Visi susikaupė atidžiai klausési skaitomų ru- siškų eilių, kažkada poeto Ko- rino sudėtų lietuvių merginai, kuriai tévai davé Dalios vardą, bet jos gyvenimo daliai dažnai bandė ją parklupdyti priešprie- šias pučiančiu šiaurės vėju...

Rokas SINKEVIČIUS

Skelbimai

Šiemet sukanka 60 metų, kai žuvo Lietuvos partizanas, kalininkas, Lietuvos laisvės armijos Žemaičių legiono Kardo rinktinės steigėjas, štabo viršininkas ir vadas Kazimieras Kontrimas, slapyvardžiu Kontautas Kazys, Tėvas, Montė.

Minint šią garbią sukaktį, birželio 16 d. (šeštadienį) kvie- ciame į Kazimiero Kontrimo ir jo bendražygį atminimo šventę „Tėviškės jamžinimas“.

9.30 val. Kryžiaus kelio éjimas Kretingos r. Kartenos baž- nyčioje. **10 val.** šv. Mišios. **11 val.** išvyka į Sakuočių kaimą, Kartenos sen. **11.45 val.** paminklo atidengimas ir pašventi- nimas Sakuočių kaimo, Kartenos sen. **13 val.** gegužinė prie sunëstinių vaišių stalo. **16 val.** renginio uždarymas.

Birželio 16 (šeštadienį) Ukmurgėje įvyks 11-oji respublikinė buvusių politinių kalinių ir tremtininių dainų ir poezijos šventė „Leiskit į Tėvynę“.

8.30 val. chorų registracija Ukmurgės sporto stadione (Gruodžio 17-osios g. 52).

9 val. generalinė repeticija.

13 val. šv. Mišios už gyvus ir mirusius tremtinius, politinius kalinius ir Laisvės kovotojus Šv. Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčioje (Bažnyčios g. 10).

13.50 val. šventės dalyvių eisena prie Laisvės paminklo.

14 val. Gedulo ir Vilties dienos paminėjimas bei poezijos valanda „Po Laisvės paukščio sparnais“ prie Laisvės paminklo.

16.30 val. 11-oji respublikinė dainų ir poezijos šventė „Leiskit į Tėvynę“ Ukmurgės sporto stadione (Gruodžio 17- osios g. 52).

Birželio 16 d. (šeštadienį) **11 val.** Rumšiškių kultūros centre įvyks Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ 24-asis visuotinis narių susirinkimas – suvažiavimas. Darbotarkė: Šv. Mišios, metinė valdybos ataskaita, istatų pakeitimimo svarstymas, bendra dalyvių popietė. Dalyvių priëmimas ir registracija nuo **10 val.**

Kviečiame dalyvauti visus Kolymos, Čiukčijos, „Dalstro- jaus“ lageriuose bei tremtyje buvusių žmones, taip pat jų šeimų narius, artimuosius, draugus. Iš Kauno į suvažiavimą bus galima nemokamai nuvažiuoti specialiu autobusu, kuris išvyks **10 val.** nuo prekybos centro „Savas“ (Savanorių pr. 346, šalia buvusio kino teatro „Kaunas“). Papildoma informacija tel. (8 37) 316347 Algirdo ir 8 676 62983 Tado bei interneto sve- tainėje www.kolyma.lt.

Birželio 16 d. (šeštadienį) **12 val.** brolio „Lapteviečiai“ kviečia į tradicinį susitikimą Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse prie tremtinų žeminukės-jurtos.

Paminėsime Gedulo ir Vilties dieną bei 1942 metų trémimui iš Altajaus krašto į Arktį 70-ąsias metines; apžiūrėsime Gintauto Aleknos fotografijų parodą „Jakutija“; susipažinsime su geriausio 2012-ųjų TV filmo „Ledo vai- kai“, apdovanoto „Sidabrine gerve“, kūrėjais: režisieriumi Justinu Lingiu, scenarijaus autore Inga Berulienė ir prodiuseriu Algirdu Žvinakevi- čiumi; pasiklausysime aktoriaus Petro Venslovo parengtos meninės programos. Galėsite įsigyti filmo „Ledo vai- kai“ kompaktinę plokštelynę, brolijos „Lapteviečiai“ ir LGGRTC išleistų knygų.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indek- sas – 0117.

Prenumerata su pri- statymu kainuoja:

- 1 mén. – 7,14 Lt,**
- 3 mén. – 21,42 Lt,**
- 6 mén. – 42,84 Lt.**

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį. Prenumerata priima- ma „Lietuvos pašte“ iki birželio mėnesio 18 dienos.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

TremtinysLPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB "SEB" bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė**Mūsų adresas:** Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.**El. paštas:**

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia**Spausdino spaustuvė UAB****„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,****Kėdainiai****Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.****SPAUDOS,****RADIJO IR****TELEVIZIJOS****R E M I M O****F O N D A S****Kaina 1,75 Lt****Tiražas 2020. Užs. Nr.**

ILSEKITĖS RAMYBEJE

Vytautas Bagdonas**1924–2012**

Gimė Telšių r. Nevarėnų valsč. Morkiškių k. Baigė Telšių dailiųjų amatų mokyklą. 1948 m. ištremtas į Krasnojarsko kr. Sibire sukurė šeimą su tremtine A. Mélinauskaitė. I Telšių grįžo 1957 m. Dirbo Autokelių valdyboje tekintoju, mechaniku. Daug prisidėjo gaminant ir statant gelžbetoninį kryžių prie Telšių Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios. Dainavo chore „Tremties aidai“. Užaugino sūnų ir dukterį.

Palaidotas senosiose Telšių miesto kapinėse.

LPKTS Telšių filialas**Leonora Švenčionytė-Grigaliūnienė****1925–2012**

Gimė Ilgakiemių k., Kaišiadorių r. ūkininkų šeimoje, kurioje augo trys dukterys: Jadvyga, Janė ir Leonora, bei du sūnūs – Aleksandras ir Bernardas. Mokėsi Ilgakiemių pradinėje mokykloje. Nuopat pirmųjų sovietų okupacijos dieną šeima išitraukė į pasipriešinimą okupantams. Brolis Aleksandras buvo Didžiosios Kovos apygardos partizanų ryšininkas. Leonora buvo ypač aktyvi pasipriešinimo dalyvė, jai pripažintas Laisvės kovų dalyvės statusas.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą, giminės ir artimuosius.

LPKTS Kaišiadorių filialas**Vincas Stankūnas****1929–2012**

Gimė Kaune, darbininkų šeimoje, kurioje prabėgo vaikystė ir brendo pilietinė savivoka ir atsakomybės jausmas. Igiės vidurinių išsilavinimą specializavosi knygų leidybos srityje. Buvo aktyvus Taurų apygardos Kaune veikusio antisovietinio pogrindžio narys. Tėvynės išlaissinimo viltis gaivino ir stiprino dvasią. Buvo suimtas NKVD baudėjų ir nu- teistas 10 metų lagerio. Kalėjo Kengyro ir Džezkazano lageriuose. Badmiriavimas, šaltis, katorginis darbas nepalaužė kalinio dvasios. Subyrėjus sovietų imperijai, nušvito viltis sugrįžti į Tėvynę. Grįžęs į Kauną sukurė šeimą ir darbavosi pagal igyptą specialybę. Sovietmečiu religinio turinio knygos nebuvavo leidžiamos. Velionis, pelnės katalikų dvasininkų pasitikėjimą, pogrindžio sąlygomis kopijuodavo ir išsižavo liturgines, taip pat pilietinio turinio knygas. Sunkios ligos palaužtas mirė, palikdamas žmoną Angelę, dukteris Birutę, Loretą ir vaikaičius.

Palaidotas Kauno Eigulių kapinėse.

Bendro likimo draugai**Petras Ivoškus****1933–2012**

Gimė Šaukėnų valsč. Aunuvėnų k. Mokėsi Luokės progimnazijoje, Kuršėnų vidurinėje mokykloje. 1949 m. išitraukė į moksleivių slaptą ginkluotą pasipriešinimą prieš okupacijų režimą. 1951 m. buvo areštuotas ir nuteistas 25 m. kalėti ir 5 m. tremties. Vėliau bausmė buvo sumazinta iki 10 metų. Kalėjo Salechardo, Išimbajaus ir Vorkutos lageriuose. Grįžęs į Lietuvą dirbo vairuotoju. 1976 m. baigė Šiaulių pedagoginio instituto Specialiosios pedagogikos fakultetą. Dirbo automokykloje dėstytoju, Šiaulių Jaunuju technikų stoties direktoriumi, Šiaulių Aukštąstabilio vidurinės mokyklos direktoriumi. Tris kadencijas buvo Šiaulių miesto savivaldybės tarybos nariu. Buvo renkamas Lietuvos Sajūdžio Šiaulių miesto tarybos pirmininku, LPKTB Šiaulių skyriaus pirmininku. 2004 m. suteiktas kario savanorio statusas. Buvo atkurtos LLKS Priskėlimo apygardos štabo viršininkas. Parašė knygas „Tikėjau laisve“ ir „Gyvenimo spūstys“. Užaugino dukterį ir sūnų.

Nuoširdžiai užjaučiame jo šeimą ir artimuosius.

**LLKS Priskėlimo apygarda,
LPKTB Šiaulių skyrius**